

Petr Nikl
POD MASKOU
• 27. 9. – 21. 11. 2005 •

Foto Jan Adamec

Na české výtvarné scéně se již takřka dvě desetiletí suverénně pohybuje malíř Petr Nikl (1960). Uvádíme-li autora jako malíře, musíme dodat, že rovnocennými aktivitami v úhrnu jeho tvorby jsou také výrazné knižní ilustrace (kresba, grafika) a především osobitě vícemediální experimentální divadlo vyvíjené na způsob performance (kombinace autorské hudby, zpěvu, rytmiky, reprodukováného zvuku, hraného gesta, loutek, hraček apod.). Obsahový svět Petra Nikla je prvotně nosný a směrodatný pro nacházení příslušných formálních postupů a sdělení. Důraz je kladen na „fyzickou“ komunikaci s divákem. Kořeny komunikace a její geneze jsou hledány v oblastech jejich vlastního vzniku a formování, tedy v dětství lidského jedince. Odtud je odvozeno hlavní Niklovo téma, které si postupně, skrze umělce, nachází odpovídající formy.

Petr Nikl vstupuje na českou výtvarnou scénu v druhé polovině 80. let 20. století ihned po absolvování pražské AVU (1981-87), v době, která je již prostoupena novou energií a odkazuje svým urychleným vývojem na nastávající společenské, politické a kulturní změny v tehdejší totalitním státě. V roce 1987

spoluzakládá Nikl generační skupinu Tvrdohlaví a účastní se pražských a středočeských Konfrontací. Zároveň je činný (od r. 1985) v divadelním sdružení Mehedaha. Obrazy z této doby tematicky postihují svět rodícího se života. Prenatální prostředí je zastupováno věcnými atributy – embryo, kukla, vejce. Křehká forma (nejasné obrysy, odstíny bílé, rozptýlená světelnost, symetrie) postihující akt zrodu jako jisté tajemství jakoby tu kontrastovala s přítomnými rysy chladného až exaktního „výzkumu“. Typické jsou v tomto směru také spící hlavy blíže neurčitelných snových živočichů-zvířat-hraček reflektující stav mezi mentálním vědomím a snem stejně jako mezi zrozením a smrtí. Během 90. let přechází autor k sérii obrazů citujících malířské klasiky. Plocha hladké splývavé malby je agresivně destruhována perforacemi, kterými se „líhnou“ hlavičky plyšových hraček a vycpaných zvířat. Motivicky tak Nikl navazuje na předchozí plošné „řezy“ zobrazovanými zvířaty. Malba zaznamenává přesah do třetího rozměru a v mnohém se přibližuje umělcovým performačním aktivitám pracujícím s tezemi lidské zvědavosti a fantazie. V roce 1995 získává autor prestižní Cenu Jindřicha Chalupického. Po roce 2000 vzniká obrazový soubor monochromních děl zachycující jakýsi průzkum přírodních forem a jejich stylizačních odvozenin - předmětné motivy např. mentálně postižených jedinců, květin a jejich detailů, hraček apod. Vytváří podivně bizarní věcný „katalog“ či „herbář“, jehož základní platforma je dána vztahem reality k širokému spektru lidské fantazie. Poslední práce Petra Nikla zaznamenávají na monochromním pozadí křehké geometricko-organické konstrukce. Autor tu odhaluje přírodu v její konstrukční tvořivosti (množení motivů, struktura tvaru). Snová poetika starších prací se racionalizuje. Pod názvem Zahrada fantazie a hudby připravuje Nikl výtvarnou režii českého pavilónu na Expo 2005 v japonském Aiči (Aichi).

Petr Vaňous

